

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Co to znaczy udane szkolenie e-learningowe?

Michał Januszewski

Pytanie postawione w tytule można odczytać jako banalne i dzięki temu sformułować podobną odpowiedź: „Udane szkolenie e-learningowe jest dobre... podoba się uczestnikom... może być przydatne... oraz jest praktyczne i bez teorii”. Niestety tego rodzaju myślenie nie jest rzadkością, nawet w fachowej literaturze, dotyczącej zdalnego nauczania. Główną tezę tego artykułu jest stwierdzenie, że, aby szkolenie było udane, istnieje konieczność zachowania zgodności metod i technik kształcenia z celami dydaktycznymi. Realizacja tego principium jest gwarancją sukcesu!

Dyskurs osnuty wokół problemów e-learningu zdaje się dystansować od tradycyjnych rozwiązań dydaktycznych. Nie sposób oprzeć się wrażeniu, że teksty dotyczące efektywności, ewaluacji i recenzji szkoleń zdalnych koncentrując się na „supernowoczesnych” osiągnięciach neurodydaktyki, kognitywistyki, *user experience* (ang. doświadczenie użytkownika) czy *design thinking* (ang. myślenie projektowe), pomijają całkowicie kilka tysięcy lat historii i osiągnięć wiedzy o uczeniu. Dobrym przykładem są poniżej przedstawione „kryteria sukcesu”, powszechne w materiałach dotyczących zdalnej edukacji.

Rejestr Usług Rozwojowych
Inwestycjawkadry.pl

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Pierwsze, natychmiastowe i intuicyjne kryterium sukcesu szkolenia, jakie stosowane jest w praktyce zdalnego nauczania to opinia i poziom satysfakcji nauczyciela. Wnioskowanie jest proste: jeśli trener jest zadowolony z siebie i grupy, poczuł, że dobrze mu się pracuje, uczestnicy szkolenia zaakceptowali go i wchodzili w interakcje, można powiedzieć, że szkolenie to jego sukces. Pojawiają się jednak wątpliwości. Serdeczność i otwartość użytkowników może być wynikiem nudy, poprawności politycznej lub po prostu dobrego serca. Subiektywne odczucie sukcesu jest częstą przypadłością pedagogów każdej specjalizacji. Samozadowolenie, choć jest rzeczą pozytywną, nie może być elementem tworzenia zobiektywizowanej recenzji.

Popularne dzisiaj „pretesty” i „posttesty”, które w swojej istocie stanowią imitację eksperymentu dydaktycznego nie spełniają zwykle wymagań metodologicznych i nie mierzą jakości szkolenia, ani nawet postępu w zdobywaniu wiedzy określonej w e-learningowym scenariuszu. Łatwo sobie wyobrazić nieudane, ponure i pełne wad szkolenie, w ramach którego użytkownicy wypełniają zgodnie z planami nauczyciela testy „przed i po”. Dzięki testowi „przed” wiedzą, czego mogą się spodziewać w teście „po”. Nauczyciel chcąc wykazać swoją skuteczność, jest zdeterminowany, by testy odzwierciedliły jego dydaktyczną maestrię i łatwo może się posunąć do tego, by całe szkolenie zaowocowało jedynie wiedzą, która umożliwi prawidłową odpowiedź na kilkanaście pytań zadawanych uczestnikom po zakończeniu kursu.

W dydaktyce zdalnej kluczową rolę odgrywają narzędzia używane na platformach e-learningowych. Biorąc pod uwagę swoisty „neofityzm” wielu szkoleniowców oraz kryteria oceny jakości szkoleń upowszechniane w przetargach, kwestionariuszach wewnętrznych, wzorcowych scenariuszach i materiałach pedeutologicznych wątpliwej jakości, dobre szkolenie musi być zaprojektowane z uwzględnieniem jak największej ilości „ficzerów”, czyli opcji, które stwarza VLE (ang. *Virtual learning environment*; wirtualne środowisko

Rejestr Usług Rozwojowych
Inwestycjawkadry.pl

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

nauki). Słowem: tym lepsze szkolenie, im więcej multimediiów, grywalizacji, chatów, symulacji, wizualizacji, dźwięku i interaktywności. Różnorodność technik i narzędzi nie zawsze buduje jednak wysoką jakość szkolenia.

W rzeczywistości wirtualnej dydaktyki obowiązują te same prawa, co w naturze. Wszystko, co działa, działa dla celu. Czas wrócić już próby sformułowania pozytywnej odpowiedzi na tytułowe pytanie. Udane szkolenie e-learningowe to takie szkolenie, w którym cele zgodne są ze środkami dydaktycznymi. Innymi słowy można powiedzieć, że: gdy środki, narzędzia dydaktyczne, formy przekazu i sposób kontaktu nauczyciela z uczestnikami zmierzają do realizacji celów dydaktycznych, można uznać, że szkolenie jest udane. Zaproponuję teraz pięć zasad, w oparciu o które można sprawdzić zgodność środków i celów w zdalnym nauczaniu. Mają one charakter przyczynkowy i dość uniwersalny, dlatego docelowo mogą zostać zamienione na konkretne pytania, narzędzie ewaluacji czy „rachunek sumienia” zdalnych instruktorów.

Upewnij się, że zrozumiałeś cele

Dobre zrozumienie celów pozwala odpowiedzieć na pytania takie jak: Czego mam nauczyć? Jaka wiedza powinna zostać przekazana? Jakiej wiedzy nie trzeba przekazywać? Jakie umiejętności mają zdobyć uczestnicy? Jaka wiedza powinna zostać przyswojona przez zdalnych uczniów?

Dobieraj środki, które prowadzą do celu

W edukacji zdalnej mamy do czynienia z klęską urodzaju narzędzi i mikrotechnik kształcenia. Współczesny zdalny nauczyciel nie jest w stanie zapoznać się ze specyfiką każdej z nich. Zachodzi więc ryzyko, że będzie używał narzędzi w sposób nieprzemyślany.

Złe narzędzie ma wielki potencjał destrukcyjny, może siał spustoszenie, odwracać uwagę od przedmiotu nauki, wprowadzać nieład oraz zwyczajnie irytować uczestników. Idealnym testem dla narzędzia e-learningowego jest postawienie pytania: czy moje szkolenie straci na wartości, gdy zrezygnuję z jego zastosowania?

Sekwencja dydaktyczna musi być podporządkowana celowi

Istnieją różne strategie uczenia. W zależności od tego, co i jak chcemy przekazywać uczestnikom można prowadzić proces dydaktyczny od ogółu do szczegółu, od szczegółów do ogółów, wprowadzać poszczególne elementy obrazu, by później łączyć je w całość oraz stosować wiele różnych strategii prezentacji tematu. Jaki zatem czynnik powinien decydować o planie oddziaływań dydaktycznych? Jak uzasadnić wybór tej, a nie innej strategii przekazywania wiedzy? Oba pytania sprowadzają się oczywiście do konstrukcji celów szkolenia. Eliminując wszystko, co nie prowadzi do celu uzyskujemy przestrzeń niezbędną do skoncentrowania się na budowaniu wiedzy i umiejętności uczestników.

Stosuj pomiar dydaktyczny, aby dowiedzieć się, czy jesteś na właściwej drodze

Komunikacja w e-learningu jest zagadnieniem niezwykle złożonym. Obok warstwy merytorycznej, a więc dotyczącej materii szkolenia pojawia się wiele wątków, które można określić jako „metanarrację”. Są to informacje krążące pomiędzy uczestnikami i szkolenym, które mają charakter organizacyjny, stanowią zestaw informacji zwrotnych oraz lokują działania dydaktyczne w odniesieniu do programu szkolenia. Mądrze zastosowany pomiar dydaktyczny to nie tylko działania sprawdzające i kontrolujące. Właściwie skonstruowany test, pytania otwarte lub dobry temat do dyskusji na forum mogą także służyć przekazywaniu wiedzy. Pamiętaj także, że testowanie sprawdza nie tylko uczestników szkolenia, ale także nauczyciela.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Stosuj komunikaty zwrotne, aby informować szkolonych o stopniu realizacji celu

E-learning jest świetną płaszczyzną, która jest niemal idealnym narzędziem do przekazywania informacji zwrotnych przeznaczonych dla uczestników szkoleń. Taki komunikat może stanowić wartość dodaną, o ile umieści się go w horyzoncie celu. Warto zaobserwować różnicę, jaka zachodzi między dwoma stwierdzeniami: „Wynik testu słaby, postaraj się bardziej” oraz „Postawiliśmy sobie pewne cele, niestety nie udało Ci się znacząco do nich zbliżyć. Jak mogę Ci pomóc osiągnąć lepszy rezultat następnym razem?”.

Udane szkolenie e-learningowe jest procesem bardzo skrupulatnie zaplanowanym i złożonym. Nie istnieją proste recepty na sukces bez wysiłku. Nauczyciel skoncentrowany na celu, znający metodykę, dobierając odpowiednie techniki uczenia zwykle osiąga punkt, w którym można stwierdzić, że jego działania są skuteczne. Umiejętności komunikacyjne pozwalają mu informować uczestników jego o postępach w realizacji celu, a wiedza ta jest jednym z czynników kształtujących opinię o wartości kursu. W udanym szkoleniu zachodzi zatem zgodność celu i efektu.

O autorze:

[Michał Januszewski](#) jest recenzentem wniosków o nadanie certyfikatu E-nauczyciela w Stowarzyszeniu E-Learningu Akademickiego, twórcą multimedialnych materiałów dydaktycznych, szkoleniowcem i trenerem. Prowadził projekt wdrożenia metod i technik kształcenia na odległość do dydaktyki uczelni wyższej. Kierownik projektów marketingowych w szkołach wyższych, publicysta, twórca serwisu www.e-dydaktyk.net. Więcej informacji można uzyskać [tutaj](#).

Rejestr Usług Rozwojowych
Inwestycjawkadry.pl

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego